

Sygn.akt III AUa 1219/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 kwietnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Marek Szymanowski (spr.)

Sędziowie: SA Barbara Orechwa-Zawadzka

SA Dorota Elżbieta Zarzecka

Protokolant: Emilia Janucik

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 kwietnia 2016 r. w B.

sprawy z odwołania B. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o rentę rodzinną

na skutek apelacji wnioskodawczyni B. M.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 22 września 2015 r. sygn. akt V U 904/15

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 1219/15

UZASADNIENIE

Decyzją dnia 28 maja 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił B. M. prawa do renty rodzinnej po zmarłym w dniu 10 kwietnia 2014 roku C. W.. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że z dokumentów złożonych do organu rentowego wynika, że B. M. nie łączył z nim zawarła związku małżeński w świetle prawa cywilnego, związku z C. W..

We wniesionym odwołaniu B. M.. Wnosiła o jej zmianę wskazując, że przepis artykułu 70 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2015.748 j.t) został zastosowany niewłaściwie. W ocenie zwarty przez nią związek małżeński 23 czerwca 1990 roku powinien rodzić takie same skutki jakie rodzą związki zawarte zgodnie z przepisami prawa cywilnego.

Wyrokiem dnia 22 września 2015 r. oddalił odwołanie. W świetle ustnych motywów uzasadnienia Sadu Okręgowego - Sąd ten ustalił, iż odwołująca zawarła z C. W. związek wyznaniowy dnia 23 czerwca 1990 roku. W wyznaniowym związku małżeńskim odwołująca i C. W. pozostawali nieprzerwanie do chwili jego śmierci, która nastąpiła 10 kwietnia 2014 roku. Ze związku tego pochodzą aktualnie uprawnione do renty dzieci zmarłego oraz odwołującej W. W. i M. W.. Po zawarciu związku wyznaniowego odwołująca i C. W. nigdy nie próbowali zawrzeć ponownego związku, zgodnego z ustawą o aktach stanu cywilnego, zgodnie z brzmieniem przepisu art. 1 kodeksu

rodzinnego i opiekuńczego. Dokonując oceny prawnej pod kątem prawa do renty rodzinnej Sąd Okręgowy wskazał, na treść artykułu 70 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który stanowi, że wdowa ma prawo do renty rodzinnej po spełnieniu innych warunków, o ile do dnia śmierci męża osiągnęła wiek 50 lat, co w niniejszej sprawie ma miejsce, przy czym małżonka rozwiedziona lub wdowa, która do dnia śmierci męża nie pozostawała z nim we wspólności małżeńskiej, ma prawo do renty rodzinnej, jeżeli oprócz spełnienia warunków określonych w ustępie 1 lub 2 miała w dniu śmierci męża prawo do alimentów z jego strony ustalone wyrokiem lub ugodą sądową. W dacie zawarcia małżeństwa, a więc 23 czerwca 1990 roku art. 1 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego stanowił, że małżeństwo zostaje zawarte, gdy mężczyzna i kobieta jednocześnie obecni złożą przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego oświadczenia, że wstępują ze sobą w związek małżeński. Zgodnie z §2 w wypadku, gdy oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostało złożone bez zachowania powyższego przepisu, małżeństwo nie jest zawarte. Stan taki obowiązywał do dnia 15 listopada 1998 roku, kiedy zmieniła się treść artykułu 1 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Sąd Okręgowy wskazał, iż przedmiotowego związku wyznaniowego nie sanowało wejście w życie Konkordaty między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską, podpisanego w W. dnia 28 lipca 1993 r. (Dz.U. z 1998r. Nr 51. poz 318) obowiązującego od 25 kwietnia 1998r. bowiem. Art. 10 konkordatu , w myśl którego od chwili zawarcia małżeństwo kanoniczne wywiera takie skutki, jakie pociąga za sobą zawarcie małżeństwa zgodnie z prawem polskim – nie miał zastosowania do małżeństw zwartych wcześniej. Sanacji małżeństw wyznaniowych zawartych przez wejściem w życie Konkordatu nie dokonała również ustawa z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie ustaw - Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Kodeks postępowania cywilnego, Prawo o aktach stanu cywilnego, ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.1998r. , Nr 117, poz. 757), która dostosowywała przepisy krajowe w związku z zawarciem Konkordatu.

Brak statusu wdowy w rozumieniu przepisów z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przesądził niezasadności odwołania i jego oddaleniu na zasadzie art. 477¹⁴

W wywiezionej od tego wyroku apelacji wnioskodawczyni zaskarżyła go w całości i zarzuciła mu obrazę art. 67 ust. 1 pkt 6, 70 ust. 1 i 3 wy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z art. 1 §1 k.r.o.i.p poprzez nieprzyznanie prawa do renty rodzinnej.

Wskazując na powyższe apelacja wnosi o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania, ewentualnie o jego uchylenie przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje

Apelacja nie jest zasadna

Okoliczności faktyczne w sprawie nie były sporne w zakresie istotnym dla rozstrzygnięcia i nie są one też przedmiotem zarzutów apelacyjnych, które dotyczą sfery prawa materialnego. Poza sporem w szczególności było to, iż wnioskodawczyni prawo do renty rodzinnej wywodziła ze związku wyznaniowego z C. W. w dniu 23 czerwca 1990 r., co potwierdziła świadectwem ślubu wystawionym przez proboszcz Parafii Rzymskokatolickiej p.w. (...) w B. (k. 5)

Zdaniem Sądu Apelacyjnego wywody zwarte w ustnych motywach zaskarżonego wyroku - przy uwzględnieniu pewnej specyfiki języka mówionego - są co do zasady poprawne, w szczególności co do tego, iż Konkordat między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską, podpisany w W. dnia 28 lipca 1993 r. (Dz.U. z 1998r. Nr 51. poz 318) nie obejmował związków zawartych przed jego wejściem w życie. Podobny pogląd w tym zakresie wyraził Sąd najwyższy w wyroku z dnia 19 lutego 2004r. II UK 264/03 (OSNP 2004/2/375). Uzasadnieniem oddalenia odwołania w niniejszej sprawie mogłoby być jednak dużo prostsze. Zgodnie z art. 67 ust.1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2015.748 j.t.) do renty rodzinnej uprawniony jest małżonek zmarłego, jeżeli spełnia warunki określone w art. 70 tej ustawy. Małżonek ubiegający się o rentę rodzinną zobowiązany jest zatem do wykazania istnienia związku małżeńskiego w chwili śmierci. Wykazanie zaś faktu małżeństwa może nastąpić **wyłącznie aktem stanu cywilnego**, albowiem stosownie do art. 3 z dnia 28

listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz.U. z 2014r., poz.1741) akty stanu cywilnego stanowią wyłączny dowód zdarzeń w nich stwierdzonych. Podobna regulacja obowiązywała w chwili zawarcia przez wnioskodawczynię małżeństwa wyznaniowego w dniu 23 czerwca 1990 r. Taką samo w istocie treść miał wówczas art. 4 ustawy z dnia 29 września 1986 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz.U.1986.36.180) prawo o aktach stan cywilnego - wskazując, że akty stanu cywilnego stanowią wyłączny dowód zdarzeń w nich stwierdzonych. Nadto art. 55. ust. 1. tejże ustawy stanowił, iż dowodem ustania małżeństwa jest:

1) odpis skrócony aktu zgonu lub odpis prawomocnego orzeczenia sądu o stwierdzeniu zgonu lub uznaniu za zmarłego poprzedniego małżonka,

2) odpis skrócony aktu małżeństwa z adnotacją o jego rozwiązaniu przez rozwód albo odpis prawomocnego orzeczenia sądu o rozwodzie.

Powyższe przepisy zasadniczo ograniczają zasadę swobodnej oceny sądu orzekającego wyrażoną w art. 233 § 1 k.p.c. , w świetle której sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału. Skoro art. 3 powołanej wyżej ustawy 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego wyraźnie i jednoznacznie wskazuje, iż akty stanu cywilnego stanowią wyłączny dowód zdarzeń w nich stwierdzonych, a ich niezgodność z prawdą może być udowodniona jedynie w postępowaniu sądowym – to jakkolwiek sąd orzekający w postępowaniu cywilnym nie jest uprawniony do ustalenia faktu istnienia małżeństwa w oparciu o inny dowód, niż akt stanu cywilnego. Inaczej mówiąc osoba ubiegająca się o rentę rodzinną powołująca się na istnienie ważnego małżeństwa w chwili śmierci okoliczność tę musi uzyskać stosownym aktem stanu cywilnego, bowiem sąd nie jest uprawniony do ustalenia tej okoliczności jako koniecznej przesłanki rozstrzygnięcia w inny sposób (innymi dowodami). Przepisy 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego przewidują różny tryb weryfikacji aktu w drodze stosownych postępowań (art. 35 i n. ustawy). Podstawy do zmiany aktu stanu cywilnego mogą też wynikać z prawomocnych orzeczeń zapadłych w sprawach z zakresu prawa rodzinnego (powództwa o rozwód, separację, ustalenie istnienia nieistnienia małżeństwa, ustalenie nieważności małżeństwa).

W okolicznościach niniejszej sprawy niniejszej sprawy poza sporem było, iż wnioskodawczyni ani na chwilę wydania zaskarżonej decyzji, ani na chwilę orzekania przez Sąd Apelacyjny nie dysponowała aktem stanu cywilnego potwierdzającym istnienie jej małżeństwa z C. W. w rozumieniu przepisów prawa rodzinnego. Sąd Apelacyjny nie podważa ważności zwanego przez nią wówczas związku jak związku wyznaniowego, taki jednak związek w dacie jej zawarcia nie rodził skutków w sferze prawa rodzinnego i cywilnego.

W tym stanie rzeczy apelacji podlegała oddaleniu na zasadzie art. 385 k.p.c.